

Miki Muster*

Nagovor ob odprtju razstave
»Pišem, torej sem!«

Ob odprtju razstave je navzoče nagovoril tudi Miki Muster, avtor legendarnih stripovskih Dogodivščin Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika. Objavljamo njegov nagovor.**

Malo sem presenečen. Nisem bil pripravljen, da bom moral biti govornik, namreč pred dvema urama sem na knjižnem sejmu imel predstavitev knjige in sem podpisoval dve uri, tako da me roka že malo boli. Kaj vam povem? Jaz sem že v letih, da sem že skoraj tudi za v muzej. Če se spomnim, ko sem začel v šolo hoditi: od tega je več kot osemdeset let. Po osemdesetih letih se res človek začne spominjati tistih prvih otroških dogodkov, ko sem jaz tudi na tablico pisal s tistim pisalom in brisal z gobico. Takrat še nismo imeli nič zvezkov. In moji prvi poskusi so bili res praskanje po tisti črni tablici. Je pa tako. Moj brat je dve leti starejši in on je že hodil v šolo, jaz pa še ne. Star sem bil pet let, on pa sedem. Pa so učitelji pogruntali, da moj brat nima pojma o risanju, morali pa so risati. In je učiteljica rekla: »Jože, pripelji Mikca s sabo, da bo namesto tebe risal.« In sem jaz hodil dve leti prej v šolo zaradi tega, ker moj brat ni znal risati. Moji prvi poskusi so bili res šolski. Česa se spominjam iz tistih časov? Kaj, kako sem risal, bi težko zdaj razložil. Najbrž sem bil pa že takrat nadarjen, ker so vsi rekli, naj kar rišem, in so me tudi vsi poskušali kaj naučiti. Vem, da mi je neki zdravnik, ki je bil dober risar, je tudi slikal, pokazal, kako moram narisati obraz v profilu. Jaz sem do takrat vedno risal obraze take, kot otroci pač narišejo. Okroglo pa oči pa nos pa usta in vsi so se smejali. On mi je pa pokazal, kako se obraz nariše v profilu. Še danes vidim, kako je vzel svinčnik in je naredil ena, dva, tri, štiri, potem je pa pri prvem naredil eno oko gor, pri drugem je naredil luknjico, pri tretjem loku pa usta in je bil res profil. Tako sem se takrat, še preden sem šel v šolo, naučil portretirati. Res je, da so si bili vsi podobni, vsi so bili enaki. Ampak še nečesa se spomnim: da sem najraje risal konje. Živelimo na Dolenjskem v rudniškem kraju in tam so konji, tisti težki konji vlekli po tirih železniške vozičke, polne premoga, in to je mene impresioniralo. In vedno sem

---

* Miki Muster, akademski kipar, ilustrator in animator, legenda slovenskega stripa.

** Zapis je po zvočnem posnetku prireditve pripravila Maja Hakl.

*Slavnostni govornik Miki Muster
na odprtju razstave 21. 11. 2012. (foto M. Javoršek)*

poskušal risati tiste konje. Ampak ne od spredaj, konji so pa v profilu. No, tako, lahko vam rečem: moji prvi poskusi so res stari že več kot osemdeset let. Preizkušal sem vse faze. Od tistega kamenčka, s katerim smo praskali po črni tablici, pa do vseh mogočih čopičev in pisal in steklenih nalivnih peres in zlatih nalivnih peres in ne vem kaj še vse. Bil je pa problem, ko sem se začel resno ukvarjati recimo z ilustracijami, ker se takrat po vojni ni dalo dobiti nič. Ni bilo ne tuša ne čopičev, ničesar. Čopiči so bili takrat zelo slabe kakovosti. Kupil si ga, in ko si prišel domov, je bil že takšen *[tukaj je s prsti pokazal, da so ščetine stale narazen]*. In potem si ga poskušal posliniti, da bi stal skupaj; samo pogledal si ga, pa je bil spet kot prej. In s tistim se ni dalo nič narisati. S tistim si lahko samo kaj pobarval, kakšno ploskev. Jaz bi pa rad s čopičem risal. In niti tuša ni bilo niti čopičev. Prve dobre čopiče sem kupil, ko so se meje odprle, ko sem šel lahko v inozemstvo. Tam sem pa potem spet imel problem, kateri čopič izbrati. Ker tam so imeli pa takšno izbiro, da nisem vedel, kaj kupiti. Jaz sem imel pa čisto malo denarja. To se pravi, sem moral paziti, kaj bom tam kupil. In so imeli čopiče iz gamsove brade pa čopiče iz kunje dlake, pa so imeli, ne vem, še tri ali štiri različne materiale. So bili pa zelo dragi tisti čopiči. Tako da sem potem dva kupil. Ko sem preizkusil tisti čopič, je obdržal svojo »špičasto« obliko, da sem lahko z njim risal za las tanko in debelo. Ampak tako sem se bal zanj. Kaj sem naredil? Razvil sem posebno tehniko, da sem lahko čopič uporabljal nekaj let. No, tudi to da povem: tuš sem pa tudi sam delal, dokler nisem šel v inozemstvo, ker smo saje pa takšne reči topili, da smo imeli tuš. Ni

bilo nič. V trgovinah so bili samo plakati pa prodajalke. No, čopič sem namočil v tuš, malo sem risal, in ker sem se bal, da se bo tisti tuš zasušil na dnu čopiča, sem ga hitro v vodi opral, ga z vato obrisal. Potem pa: kaj sem naredil? Tukaj okoli nosu sem imel vedno malo maščobe in sem tisti čopič tukaj podrgnil, da sem vtrl notri maščobo, ker se potem tuš ni prijel dlake. In sem tisti čopič potem lahko uporabljal, lahko rečem, da sem ga res uporabljal leta. Vsi so rekli, da čopič propade po enem mesecu. Jaz ga pa tako negujem. Najprej ga v vodo pomočim, potem ga pa »namastim« in potem se tuš ne more prijeti. Nima se kam prijeti. Če pogledate recimo tiste moje risbe, ki so bile pred – no, saj 35 let je, kar sem nehal, zdaj sem že tudi muzejski eksponat – da sem takrat lahko narisal, recimo ko sem risal sliko, za las tanko. Začel sem seveda s persom, ampak pero je togo. Črta je vedno enaka. Pri čopiču pa je vse od tanjše do široke. Tako da sem prav užival. To je bila zame slikarija. Zame je bil čopič potem sredstvo za risanje. In seveda, jaz upam, da sem uspel: če po tolikšnem času ljudje še vedno to moje berejo ... Danes sem bil na sejmu in smo imeli tudi predstavitev in sem podpisoval skoraj dve uri tiste knjige. Vsi so prinesli moje stripe, da sem jih podpisoval. To se pravi, da so moje sanje – odkar sem bil majhen, ko sem si želel risane filme delati, da bi bil tako kot Disney, pa Sneguljčica pa tisti palčki pa to – na koncu koncev so se mi vse sanje izpolnile. Dosegel sem, kar je bilo prepovedano – strip je bil prepovedan. Slovenci smo dobili strip, ki ga prej nismo imeli – ne pred vojno ne nekaj let po vojni. To je bilo prepovedano. Vsi so rekli, da to kvari mladino, da je treba otrokom to vzeti, ne smejo brati. Potem čez nekaj let, ko je pa Zvitorepec dobil državljansko pravico, sem pa hodil po šolah delit bralne značke. »Kaj je zdaj to?« sem rekel. Nekoč sem kvaril mladino, ko so rekli, da samo slikice gledajo in ne znajo brati, na koncu pa so priznali, da če je v šolski knjižnici Zvitorepec, da so ga otroci brali in so se naučili. Vsaj velike tiskane črke, ki sem jih uporabljal. In sem potem res bralne značke delil. No, mislim, da prevelike škode nisem naredil.

Se vam zahvaljujem za ploskanje. Lahko bi tudi žvižgali.